

1. Referentie

Referentie	De Donder, E., Rosiers, J. & Van Den Berghe, E. (2001). <i>Thuis in vrije tijd. Een verkennend onderzoek over preventie van alcohol- en drugproblemen in jeugdwerkingen met maatschappelijk achtergestelde jongeren</i> . Onuitgegeven onderzoeksrapport, VAD (Brussel).
Taal	Nederlands
ISBN	/
Publicatievorm	Onderzoeksrapport

2. Abstract

In dit onderzoek gaat men na hoe werkingen met maatschappelijke achtergestelde jongeren omgaan met middelengebruik en -misbruik. Ook de visie van jongeren die naar de werking komen, komt aan bod. Het onderzoeksrapport is gebaseerd op diepte-interviews met zes jeugdwerkers en tweeëntwintig jongeren. Hiermee probeert men een aanzet te geven om preventie van alcohol- en andere drugproblemen in jeugdwerk met maatschappelijk achtergestelde jongeren te stimuleren.

3. Trefwoorden

Thema('s)	Vrije tijd, welzijn
Trefwoord(en)	Achtergestelde jongeren, alcohol, drugs, maatschappelijke jeugdwerk, middelengebruik, middelenmisbruik, preventie, verslaving

4. Onderzoeker

Opdrachtgever	/
Onderzoeker(s)	Else De Donder, Johan Rosiers & Els Van Den Berghe VAD Vanderlindenstraat 15 1030 Brussel Tel: 02/ 423 03 33 Fax: 02/ 423 03 34 vad@vad.be www.vad.be

5. Onderzoeksvraag

Onderzoeksvraag	Wat is de relatie tussen jongeren en jeugdwerkingen? Welke aanknopingspunten biedt deze relatie in het ontwikkelen van preventiestrategieën voor maatschappelijk achtergestelde jongeren? Wat zijn aandachtspunten voor intermediairen in verband met preventie van alcohol- en drugproblemen? (Intermediairen voor het preventiewerk zijn de tussenfiguren die in contact staan met de (potentiële) gebruiker(s) of werken met risicogroepen).
Hypothesen	/

6. Methode

Onderzoeks-methode	Kwalitatief onderzoek met diepte-interviews
Onderzochte groep	5 werkingen voor maatschappelijk achtergestelde jongeren uit de provincies Oost-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg waarvan 2 allochtone werkingen (Turks en Marokkaans), 2 autochtone en 1 gemengde werking. Maatschappelijk achtergestelde jongeren zijn jongeren die onvoldoende cultureel geïntegreerd

	zijn in de dominante samenleving. Het gaat om jeugdigen die in hun proces van volwassenwording, omwille van én wettelijke, economische, sociale en culturele eisen van de diverse maatschappelijke structuren, én de wijze waarop deze omgaan met hun identiteit, geen mogelijkheden krijgen of hebben gekregen om zich op basis van gelijkheid te ontwikkelen tot volwaardige participanten aan de samenleving en tot het verwerven van een individueel welzijn. 1 à 2 jeugdwerkers (beroepskrachten met ervaring, zowel autochtoon als allochtoon) en 5 jongeren ('vaste' kern) per werking werden bevraagd. Het betreft in totaal 6 interviews met jeugdwerkers en 22 interviews met jongeren. (12 jongens en 10 meisjes, tussen 13 en 25 jaar, 14 schoolgaand, 4 werkend en 4 werkloos).
Bereik	Regionaal (Vlaanderen)

7. Resultaten

Relatie met jeugdwerker	De relatie met de jeugdwerker heeft een grote preventieve kracht gezien het vertrouwen en het niet-autoritair karakter. Beide partijen beschrijven de relatie als goed. De jeugdwerker heeft een hoge emotionele en instrumentele rol indien deze voldoende tijd vrij maakt voor de jongeren. Alle onderwerpen zijn bespreekbaar, ook alcohol en drugs.
Vrienden	Jongeren komen naar de werking om hun vrienden te ontmoeten, wat hun gevoel van samenhang versterkt.
Activiteiten jeugdwerking	Jongeren komen naar de werking voor activiteiten en de rol die ze daarin spelen. Uitstappen, fuiven en sporten vinden ze aangenaam. Culturele en creatieve activiteiten worden door enkele gewaardeerd. Vorming moet aansluiten bij hun leefwereld en interesse en op een niet-schoolse manier gebracht worden om gewaardeerd te worden. Naast activiteiten zijn ook engagement en inspraak succesfactoren in het binden van de jongeren aan de jeugdwerking.
Middelengebruik	Middelengebruik kent meer ingang in autochtone werkingen dan in allochtone. Roken stuit op het minste weerstand. Alcohol moet kunnen, maar dan wel af en toe en met mate. Over gokken wordt veel minder stelling genomen. De helft van de bevraagde jongeren is tegen het gebruik van illegale drugs. De andere helft stelt dat het moet kunnen, maar met mate en zonder problemen te veroorzaken. De helft rookt of drinkt alcohol. Enkel gebruiken occasioneel illegale drugs. Medicatiegebruik komt iets sterker naar voor in een allochtone meisjeswerking. Gokken is eerder uitzonderlijk. De meest genoemde redenen voor middelengebruik zijn: om problemen te vergeten, voor het plezier, voor de kick, uit nieuwsgierigheid, om stoer te doen en voor de smaak. Sociale druk wordt impliciet als reden aangehaald. Het middelengebruik in de werking geeft een gevarieerd beeld en is sterk gekoppeld aan de attitudes en geldende regels met betrekking tot middelengebruik.
Omgaan met middelengebruik	In elke werking gelden er eigen regels waarvan ieder het belang inziet. Ze worden gerespecteerd en nageleefd.
Begeleiding, informatie en netwerkvorming	Middelengebruik is algemeen bespreekbaar in de jeugdwerkingen. De jeugdwerkers reageren altijd op signalen o.a. door hen te informeren over middelengebruik. De jongeren geven zelf aan te weten waar ze heen kunnen bij problemen, maar ze twifelen of deze hulp wel effectief is. Ook ouders blijken voor een aantal jongeren belangrijke vertrouwenspersonen te zijn bij vragen of problemen over middelengebruik.
Voorbeeldfuncties in de jeugdwerking	Het gebruik en de attitude van de 'peer group' hangt nauw samen met (voorspelt) het middelengebruik van een jongere. De jongeren beïnvloeden elkaar sterk. Andere jongeren en de jeugdwerkers fungeren als rolmodel, vaak in de positieve zin. De meeste jeugdwerkers zijn zich bewust van hun voorbeeldfunctie.
Kennis over middelen	De meeste jongeren stellen goed op de hoogte te zijn van middelen en middelengebruik. De kennis van de jeugdwerkers over middelengebruik toont nog duidelijke lacunes. Zij voelen zelf de nood aan om meer te weten over alcohol en drugs.
Activiteiten over middelengebruik in de jeugdwerking	Eén werking uit dit onderzoek organiseert preventieactiviteiten op structurele basis.

8. Publicaties op basis van hetzelfde onderzoek

/

9. Beleidsaanbevelingen

Nee

10. Samenvatting

Jongeren gaan naar een jeugdwerking voor ontmoeting, vriendschap, geborgenheid, hulp en amusement. Voor veel jongeren is de jeugdwerking een tweede thuis. Tussen de jongeren en de jeugdwerkers vormt er zich een sterke vertrouwensband. Door zich goed te voelen en het gevoel van samenhang binnen de jeugdwerking groeit het zelfbeeld van de jongere. De waarden en de normen en sociale controle werken een gecontroleerd middelengebruik in de hand, de verzorgende relaties in de werkingen zorgen voor een risicobeperkend effect. In de werkingen is er een breed activiteiten aanbod. Ook vormingsmomenten krijgen appreciatie als ze op een aangepaste manier gebracht worden: dit betekent op een speelse, creatieve manier en over thema's die jongeren bezighouden (o.a middelengebruik).

Er is een samenhang tussen de attitude en het gedrag van de respondenten wat betreft middelengebruik. Autochtone jongeren staan toleranter tegenover alcohol. Ten opzichte van problematisch gebruik of problemen naar aanleiding van alcoholgebruik zijn jongeren minder tolerant dan ten opzichte van op een gecontroleerde manier drinken. Illegale drugs worden minder aanvaard. Men haalt vooral druk vanuit de 'peer group' aan als motief voor middelengebruik. De bezorgdheid van de jongeren over de reputatie van de jeugdwerking is eveneens een buffer tegen (excessief) middelengebruik. Jongeren stellen hun beeldvorming (groten)deels af op het rolmodel van de jeugdwerker

Jongeren zien duidelijk het nut in van regels. Ze leven ze ook vrij goed na, uit respect voor de jeugdwerking en omwille van het beschermende karakter voor de jongeren en de werking. Sommige jongeren trachten te ontsnappen aan deze regels. Ondanks goede intenties in de jeugdwerkingen blijkt inspraak op het vlak van regelgeving over alcohol en drugs zo goed als onbestaande. Middelengebruik is algemeen goed bespreekbaar in de jeugdwerkingen. Nog veel jeugdwerkers ontberen kennis van en inzichten in middelengebruik en daaraan verbonden problemen. Preventieactiviteiten over alcohol- en andere drugsproblemen worden eerder zelden structureel opgenomen in de planning van de jeugdwerking. De samenwerking tussen het bestaande netwerk van drugpreventiewerkers in Vlaanderen en de jeugdwerkingen is momenteel zo goed als onbestaande.